

Gündemden Hiç Düşmeyen da Vinci

Tekrar Gündeme Gelen mi? Hep gündemde çünkü:

- Resim sanatının bir numarası olan Mona Lisa Da Vinci'nin eseri.
- İstanbul'da yapılacağı bildirilen köprünün planlayıcısı Da Vinci.
- Göğüs ameliyatlarında kullanılan robota, ilk robot planlarını yapan kişi olduğu için Da Vinci robotu adı verilmiş.
- Önceki toplantıda anlatıldığı gibi Nöroloji kongresinde simge olarak kullanılan Vitruvius adamı resmini yapan Da Vinci .,
- dan Brown'un 17 milyon adet satan kitabı Da Vinci Şifresi sanatçının çeşitli özelliklerini içeriyor..

Da Vinci 1452-1519 yılları arasında yaşamış İtalyan ressamı, heykeltıraşı, mimarı, müzisyeni, mühendisi, bilim adamı ve kaşifi. İlgilendiği her konuda üst düzeyde başarılı bir Rönesans dehası.

Leonardo Floransalı noter ile bir köylü kadının gayri meşru çocuğudur.

Andrea del Verrocchio'nun yanında çalışırken onun da isteğiyle, insan anatomisini incelemiş ve disseksiyon seanslarına katılmıştır.

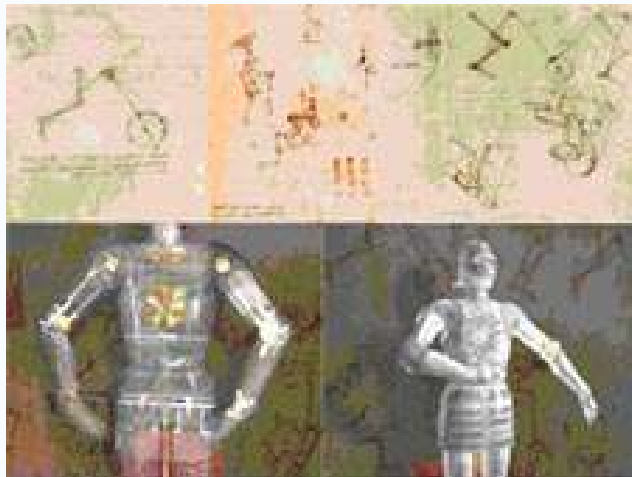
Bu sırada rahim içindeki fötüsü ilk o çizmiştir.

Topografik anatominin üstadıdır. Deforme vücutlu insanları da çizerek ilk karikatür örneklerini yapmıştır.

1484-1485 arasındaki veba salgınları onu şehir planlamacığınaya itmiştir.

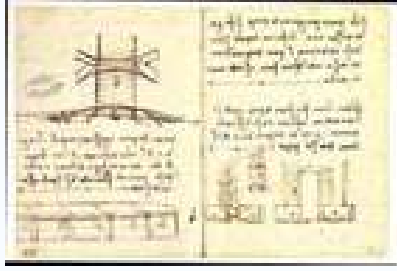
Buluşları ve mühendisliği

Uçan kuşları incelemiş ve ilk helikopter çizimlerini yapmıştır. İklere eklenecekler arasına makinalı tüfek, denizaltı, mekanik kalkülator, endüstride güneş ışınından yararlanma, aynalardan yararlanarak suyu ısıtma vb sayılabilir. İnsan anatomisi incelemesi sonucunda aşağıda resmi görülen tarihteki ilk robotu da yapmıştır.

Leonardo da Vinci Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethetmesinden ve daha sonra İtalyan sanatçıları davet etmesinden etkilenmiş ve II.Beyazıt döneminde altından gemilerin geçebileceği Haliç köprüsü planı yapmıştır. Leonardo'nun planı 2001de Norveç'te gerçekleştirilmiştir. İstanbul belediye başkanı köprü'nün Eyüp Sötlüce arasında yapılacağını bildirmiştir.

Aşağıda Leonardo da Vinci'nin köprü planı ve Norveç'teki uygulama görölmektedir.

Da Vinci'nin bilinen toplam 43 tablosu vardır.Bugün bunlardan 31'i elimizdedir. Tümünü kendisinin yaptığının sayısı ise 10'dur.

Mona Lisa, 1911de Louvre'daki salon Carré'den çalınmış ve 2 yıl sonra Florensa'daki bir otelde bulunmuştur.

Yılda 5 milyon kişinin ziyaret ettiği bu resimde Leonardo 'sfumato' adını verdiği tekniği uygulamıştır. Ard arda vurulan hafif boya darbeleri ile dumanlı, buğulu, sisli bir görüntü elde etmiş ve kesin geçişleri yumuşatmıştır.

Yüzdeki ifade 2 bölgede belirginleşir bunlar ağız ve göz köşeleridir. Leonardo bu bölgeleri bilinçli olarak belirsiz, hafif gölge halinde bırakmıştır. Dolayısıyla Mona Lisa'nın bize bakışındaki ruh halinden emin olamıyoruz. Gülümsemenin gizemli olduğu düşünülmektedir. Gülümseme, bakış ağıza odaklanmayıp çevresel olduğunda belirginleşmektedir. Farklı yönlerden bakıldığında gülümsemenin de fark ettiği söylenmektedir. Yüzün iki yanı birbirine pek uymuyor. Soldaki ufuk çizgisi sağa göre daha aşağıda. Sağ daha büyük. Sol dişi, sağ erkek. Dolayısıyla resmin sol tarafına yoğunlaşınca kadın daha uzun ve dik görünüyor. Ellerin güzelliği de ayrı.

Judas: (İsa'ya) Sana her baktığımda yaptıklarını niye kontrolünden kaçırdığını anlamıyorum. Bunu yapmamı-seni ele vermemi- sen istedin.

İsa: Ölümü yenmenin tek yolu ölmektir. Tanrı'mı görmek zorundayım.

Meri Magdalene: Onu nasıl seveceğimi bilmiyorum. Beni niye etkiliyor anlamıyorum. O sadece bir erkek. Şimdiye kadar birçok erkekle hem de birçok şekilde beraber oldum. O da onlardan sadece biri ama farklı.

Judas: (Roma'lılara) Perşembe gecesi onu istediğiniz yerde kitlelerden uzakta Gethsemane bahçesinde bulabilirsiniz.
Jesus Christ Superstar. İsa'nın son haftasını anlatan rok operadan.
Alışlagelmiş görüşlerin dışındaki düşüncelerin dile getirilişi.

Resimdekiler (soldan sağa): Bartholomew, K.James, Andrew, Judas, Peter, John, İsa, Thomas, B.James, Philip, Matthew, Jude ve Simon

Leonardo da Vinci'nin tartışma konusu olan Son Yemek resmi Milano yakınında Santa Maria delle Grazie rahibe manastırı duvarında bulunmaktadır. 1495-1498 yılları arasında üzerinde aralıklı çalışılarak yapılmış. Resim fresk değil çünkü ıslak değil kuru zemin kullanılmış. Bu sayede değişiklikler yapılabilmiş ancak resim bittikten kısa süre sonra da bozulmalar başlamış. 1796da Fransız birlikleri resmin bulunduğu binayı hapisane olarak kullanmışlardır. 2. Dünya Savaşı'nda ise buraya bomba düşmüş; daha sonra kum torbaları ile korunmaya çalışılmış ancak bu da titreşimlere mani olamamıştır. Alttan açılan kapı nedeniyle resmin orta alt bölümü yok edilmiş. Eskizlerde İsa peygamberin ayakları çapraz şekilde (çarmıha gerilme) duruyormuş.

İsa'nın çarmıha gerilmesinden sonra en çok işlenen konu Son Yemek. Herkes masanın bir tarafına oturtularak kimse izleyiciye arkasını dönmüyor. Klasik resimlerde sadece Judas, diğer havarilerden farkı belirtilmek için masanın diğer tarafında oturur.

Masada bilinenin aksine şarap veya şarap kadehi yok. İsa peygamber en belirgin figür olarak ortada; arkasındaki pencereden gelen ışık da daha iyi görüntülenmesini sağlıyor. İsa peygamberin yanındaki (John) Magdalene-hanım olma olasılığı fazla. Bu kişinin göğüslerinin belirgin olması, boynundaki kolye, efemine görünüşü böyle bir görüşü kuvvetlendiriyor.

Magdalene ve İsa peygamberin duruşları M harfini çağrıştırıyor. Aradaki V de doğurganlığın sembolü olabilir. Kase ile kastedilen de belki kadının rahmi. İsa'nın çocuğunu dolayısıyla kanını da taşıyan kase Magdalalı Meri. İsa ve Magdalene'nin giydikleri aynı renkte ancak lacivert ve kırmızı yarılar ters. Sol önde oturan Judas'ın elindeki kesede Romalılardan aldığı gümüş sikkeler mi var? Peter'in kesme işareti yapması da dikkat çekici. İsa onu ele verenin ondan sonra ekme alacağını yanındaki Thomas ve James'e söylemiştir. Resimde İsa'nın ve Judas'ın ekmeğe uzanırları görülüyor.

İşte bıçak tutan el, solda, Judas'ın arkasında ancak elin sahibi yok.

Da Vinci resimdeki figürleri model kullanarak yapmış ve Judas için modeli hapisaneden getirtmiştir. Resmi tamamladıktan sonra model "Üstat beni tanıdınız mı?" der. Leonardo modeli tanımamıştır. Model daha önce İsa'yı da resmetmek için kullanılmıştır. Masumiyete en çok uyan kişi zaman içinde en kötüyü temsil ediyor.

1431 tarihli Zürich'te sergilenen İsa ve Magdalene Simon'un evinde yemekte adlı resim. Magdalene'nın giysisine dikkatinizi çekerim.

Da Vinci şifresi yaklaşık 17 milyon adet sattı ve halen en çok satan kitaplar listesinde yerini koruyor. Şimdi sinemaya da çekiliyor. Paris'e kitapta sözü geçen yerleri gösteren turlar düzenleniyor. Monsignor Renato Bellini, Vinci vikarı, kitabın din hakkında hiçbir şey açıklamadığını ve konservatif bir Roma Katolik hareketi olan Opus Dei hakkında yanlış ve şaşırtıcı bilgiler içerdiğini söylemiştir. Böylece Vatikan tartışmanın içine girmiş ancak bilinen görüşlerinden farklı bir açıklamada (Nag Hamadi veya Ölü Deniz yazıtlarında kitaptakilerden farklı bilgilerin açıklanması gibi) bulunmamıştır

Resimle ilgili teoriye ilk kez *The Templar Revelation* adlı kitapta rastlanmıştır. Da Vinci bir yorum yapmış, daha sonra resimdekiler tekrar yorumlanmıştır.

Uzman görüşüne göre resmin hasar görmüş olması cinsiyet tayinini zorlaştırmaktadır ancak elbise erkek giysisiymiş. Az önce gösterdiğim resim uzman görüşünün değerini tartışılır hale getiriyor. Konuyla ilgili bir diğer görüşe göre resimde Mary Magdalene varsa havari sayısı bir eksik. Bu döneme ait diğer resimlerde de (Castagno's 1447 and Ghirlandaio's 1480) John kumral, uzun saçlı ve efemine bir kişi olarak çizilmiştir.

Rembrandt'ın da Vinci anısına yaptığı Son Yemek resmi. Metropolitan müzesinde sergileniyor. Resim da Vinci'nin sıklıkla kullandığı renkle yapılmış. 12 havari mevcut. Magdalalı İsa'nın arkasında. Judas'ın arkasında el var ancak bıçak yok.

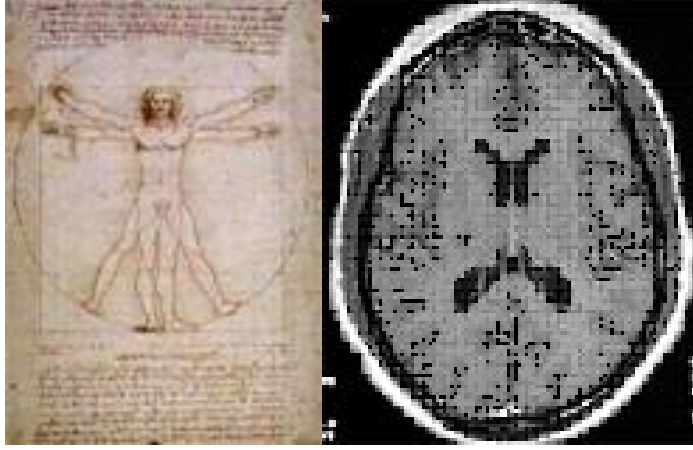
van Orley'in Son Yemek resmi. Halı olarak yapılmış. Metropolitan müzesinde sergileniyor. 12 havari mevcut. İsa'nın kucağındaki kişiye ve İsa'nın elinin bulunduğu yere dikkatinizi çekerim.

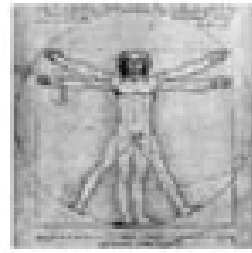
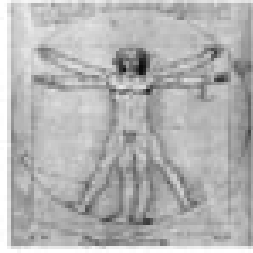
Dürer'in Son Yemek resmi. İsmi daha iyi bilinen ressamın uygulaması. Peygamber ışık saçıyor. Ya kucağındaki?

Roselli'nin yaptığı klasik Son Yemek resmi. Judas, İsa ve tüm havarilerin karşısında oturuyor. Judas hariç tüm havarilerin ve peygamberin başında halolar mevcut. Üstteki üç resimden sağdaki çarmıha gerilme ile ilgili. Resim Sistine şapelinde sergileniyor.

Son toplantıda beyin anlatılırken Nöroloji kongresinin simgesi olarak Vitruvius adamı ve yukarıdakine benzer bir beyin MR'ı gösterilmişti. Beynin sağ ve sol yarıları farklı işlemler yapsalar bile Vitruvius adamı'nda olduğu gibi görüntüleri simetriktir.

Kare ve daire içindeki insan çizimi Leonardo da Vinci'nin Vitruvius adamı adlı resminden. İnsan yapısındaki simetri fikri Leonardo'nun değil, Romalı mimar Vitruvius'undur. Ancak yazılanı resme döken Leonardo'dur.

Yukarıda aynı gibi görünen 2 resim mevcut. Her ikisi de orijinal olma iddiasında ancak sağdaki resimde sol diğerinde ise sağ ayak dışı dönük. Resim tek yönü hariç simetrik olduğu için 180 derece döndürülerek basılırsa diğer resim elde ediliyor. Da Vinci yazısı soldan sağa değil alışlagelmişin tersine sağdan sola doğrudur. Bundan yararlanılarak sağdaki resmin doğru, soldakinin ise ters basıldığını söylemek mümkün.

Daire ile kare arasında, diğer bir deyişle gökle yer arasında duran adam dik durup kollarını yatay şekilde açınca karenin kenarlarına, ayakları ve kollarını daha da açınca dairenin kenarlarına deymektedir. Dolayısıyla iki el ucu arasındaki uzaklık boya eşittir (karenin kenar uzunluğu). Ancak daire alanı kare alanından büyüktür. Matematikçiler daire çevresinin tam olarak hesaplanamayacağını göstermişlerdir. Bunun nedeni hesapta kullanılan π sayısının sonsuza kadar uzayan yapısıdır (irrasyonel sayı). Bu

da bir anlamda dairenin kareleştirilemeyeceğinin, gökyüzündekinin yere indirilemeyeceğinin bir başka ifadesi olabilir. Arşimet, Aristo, Hipokrat, Anaksagoras gibi bilinen isimler ve daha birçok kişi konuda çalışmış ve Hintli matematikçi Ramanujan ancak virgülden sonraki 9. basamağa kadar doğru sonucu bulmuştur. 1775de Fransız Bilim Akademisi ve birkaç yıl sonra da İngiliz Royal Society bu konuda ispatlayıcılık iddiasında olan yazılara kapılarını kapatmıştır.

Son Yemek resimlerinin sonuncusu. Dali'nin Sacrament of Last Supper adlı resmi. Şarap ve ekmek burada mevcut. Arkada onikigenin-dedocahedronun tek yüzeyi olan beşgende altın (ilahi) oran mevcut. Resmin uzun ve kısa kenarı da altın oranda. İsa peygamberin başının arkasında ufuktaki iki dağın farklı yükseklikte olması Mona Lisa'ya benzetilmiş. Arkada kollarını açmış adam görülüyor. Son Yemek ile Vitruvius Adamı'nın- da Vinci'nin iki ayrı resminin- bir araya gelişini mi izlemekteyiz?